

1927

G O S P O D A R

Št. 25

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak:

Zemljiški davek po novem davčnem zakonu.

Lansko leto smo pri razpravi o zemljiškem davku v davčnem odboru izražali bojazen, da bo zemljiški davek vsled nejasnih določb v zakonu in nezadostnih pojasnil zastopnikov vlade višji ko doslej. Letos sta na našo odločno zahtevo dala v davčnem odboru zastopnik finančnega ministrstva generalni direktor davkov Letica in generalni direktor katastra Nedeljkovič taka pojasnila, da odpade bojazen, da bi bil zemljiški davek v bodoče višji ko doslej. Ta bojazen je letos zmanjšana že vsled tega, ker je ukinjen invalidski davek in komorska doklada.

Pri odmeri zemljiškega davka pride v poštev: določitev katastrskega čistega donosa in določitev davčne stopnje.

Katastrski čisti donos.

V Avstriji je bil l. 1834 vpeljan zemljiški davek na podlagi stalnega katastra, kateri je vseboval čisti donos zemljišč. — Radi mnogih pritožb, da so davčna bremena neenaka, se je z zakonom od 24. maja 1896 odredil nov premer zemljišč in nova procena katastrskega čistega donosa na novi, moderni podlagi. Po 13 letnem delu je bil ta posej l. 1882 izvršen, a revizija katastra se je vršila vsakih 15 let in to l. 1897 in 1912. Katastrski čisti donos za oral zemljišča (0.57 ha) je bil različen za posamezne vrste zemljišč, katerih je bilo 8 in to: njive, travniki, vrtovi, vinogradi, pašniki, planine, šume, jezera in ribniki, različen pa tudi radi 8 razredov, na katere se dele njive, travniki itd. Katastrski čisti donos za 1 oral zemljišča n. pr. na Štajerskem se je gibal od 0.58 K do 23.98 K, na Kranjskem od 0.32 K do 14.02 K itd. Po prevratu se je katastrski čisti donos v smislu določb finanč. zakona za l. 1920/21 potrojil, v smislu določb finanč. zakona za l. 1922/23 pa četveril. Prej obstoječe deželne in vojne doklade so se združile in znašajo 150%, l. 1923 se je naložila izvanredna dež. 500% doklada na zemljiški davek. Razen tega služi zemljiški davek do sedaj kot podlaga za odmero invalidskega davka in komorske doklade.

Ako vzamemo v poštev, da znaša v Sloveniji povprečno katastrski čisti donos 7 Din, izgleda sedanje plačilo sledeče:

20% zemljiški davek	1.40 Din
150% državna doklada	2.10 "
500% izredna doklada	17.50 "
invalidski davek	12.— "
komorska doklada	6.— "
skupaj	39.— Din

Po novem davčnem zakonu odpadejo vse doklade, ukine se pa tudi invalidski davek in komorska doklada. Vse te doklade so se uvedle radi tega, ker vsled padca vrednosti denarja pred več ko 40 leti ugotovljen katastrski čisti donos ni več odgovarjal sedanjima razmeram.

Po novem davčnem zakonu se bo v celi državi odmeril zemljiški davek na podlagi

katastrskega čistega donosa, kateri se bo v pokrajinah, v katerih obstoji že sedaj, povišal in to z ozirom na cene kmetijskih pridelkov v času od 1. julija 1925 do 30. junija 1926.

Koliko bo znašal v bodoče? Po podatkih zastopnika finanč. ministra bo znašal katastrski čisti donos za 1 ha zemljišča:

v Črni gori	20 Din
v Dalmaciji	40 "
v južni Srbiji	150 "
v Bosni	150 "
v Sloveniji	161 "
v Hrvaški	175 "
v severni Srbiji	180 "
v Sremu in Vojvodini	660 "

Določitev davčne stopnje.

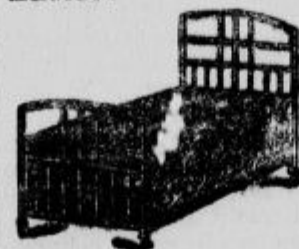
V celi državi imamo 14,170.000 ha zemljišča katero je podvrženo temu davku; od tega odpade na Slovenijo 1,550.000 ha. Za celo državo bi znašal katastrski čisti donos, ako se uvažujejo spredaj navedeni podatki, 3.364 milijonov dinarjev. Če računamo davčno stopnjo 20%, kakor znaša ista sedaj, bi dobili v celi državi zemljiškega davka v znesku nekaj nad 600 milijonov dinarjev, torej v približno isti višini ko sedaj.

Koliko bi se plačalo zemljiškega davka v Sloveniji po novem načrtu za 1 ha zemljišča? — Ako upoštevamo kot čisti donos 161 Din in vzamemo 20% davčno stopnjo, bi se plačalo 32.20 Din, toraj za 6.80 Din pri 1 ha manj ko doslej. Ako vpoštevamo, da je katastrski čisti donos pri večini zemljišč večji ko 7 Din, moremo računati, da bo zemljiški davek pri 1 ha zemljišča za približno 10 Din manjši ko doslej.

Koliko bo znašala davčna stopnja? To je vprašanje bodočnosti, katero bo vsako leto rešila Narodna skupščina z določbo v finančnem zakonu. Ni gotovo, da bi ona znašala 20%, mogoče bo znašala manj, ako bodo druge davčne vrste dale potrebne vsote, gotovo pa je, da bo znašal manj, ako bo izračunani kat. čisti donos dal več ko 3.364 milijone dinarjev. Ker bo višina zemljiškega davka v celi državi, ne samo v Sloveniji, odvisna od višine davčne stopnje, ni pričakovati, da bi Narodna skupščina določila davčno stopnjo, ki bi povzročila povišanje zemljiškega davka.

Iz vsega sledi, da je vsaka bojazen, da bi bil zemljiški davek v bodoče večji ko sedaj neosnovana in da liberalci vrše grdo demagoško gonjo, katera ni v prid našemu stremljenju, da se čimprej izvrši izenačenje davkov v naši državi, ako trde v svojih listih, da bo zemljiški davek v bodoče povišan.

Garnitura	560.—, 350.—, 290.—
Odela klot	280.—, 220.—, 185.—
Zastori	240.—, 180.—, 96.—

Preproge, linolej, namizno perilo, hrišče. Bluzo najboljšje kakovosti, ceno nižje kakor povsod.

**Veletrgovina
R. Stermecki
Celle**

Prodaja na debelo in drobno.

Različna mera pri razdelitvi davkov.

Pri nas se uvajajo razni finančni zakoni brez potrebnih izvršilnih predpisov, ki bi natančno določili, kako, od koga in v kaki izmeri se naj pobirajo davki. Naravno je, da bi morali biti ti predpisi tako jasni, da bi bile vse pokrajine enako obremenjene, in sicer sorazmerno po njih davčni moči. Žal, da se to dandanes dogaja le v redkih primerih. Večinoma se predpisi pri upravnih oblastvih različno tolmačijo. Posledica tega je neenakomerno obdavčenje prebivalstva v posameznih pokrajinah naše države. Iz tega razloga obstoji nevarnost, da postane nameravana enotnost v obremenitvi državljanov na splošno ali posameznih slojev samo navidezna. K temu prihaja v Sloveniji še brezhiben davčni aparat, ki deluje v vsakem oziru najtočnejše, medtem ko so tozadevno drugod — milo rečeno — še precej neurejene razmere. Razumljivo je torej, če vlada med širšimi krogi, ki so jim kolikor toliko znane te razmere, kljub dobri volji sedanje vlade, nezaupanje do nameravanega izenačenja davčne zakonodaje, češ, da bo tudi ta zaradi neenake uprave, različnega tolmačenja zakonov in njihovega izvajanja v praksi, brezpredmetna, ker se bo ustvarila enotnost le v obliki, v praksi bodo pa še vedno ostale dosedanje neenakosti.

Kot dokaz za tako različno obdavčenje navajamo samo davek telesnih delavcev, kakor ga plačujejo posamezne pokrajine naše države. List »Porezka služba« je objavil statistične podatke o plačanem davku telesnih delavcev v mesecih april do avgusta 1927. Iz njih sledi, da je v tej dobi plačala: 1. Hrvatska in Slavonija 3,175.514 Din; 2. Bosna-Hercegovina 2 milijona 805.731 Din; 3. Vojvodina 2,412.208 Din; 4. Slovenija 4,333.555 Din; 5. Dalmacija 884.926 Din; 6. Srbija in Črnagora 1,126.525 Din. Slovenija, ki šteje komaj 1 milijon prebivalcev, je plačala v petih mesecih 4,333.555 Din, vsa ostala država z 12 milijoni prebivalstva pa komaj 10 milijonov 405.304 Din. Slovenija je torej pla-

**Kaiserjeve
prsne
karamele**
s „3jelkami“

Proti
**kašlju
katarju**

čala nad eno tretjino celega davka. Ali je potem čudno, če se govori o državljanih prve in druge vrste?

Sedaj se obravnava zakon o izenačenju davkov za celo državo. Pri tem bodo morali naši poslanci vztrajati na tem, da se odmera vseh davkov natančno določi z izvršilnimi predpisi, da bo izključeno vsako dvoumno tolmačenje v posameznih upravnih enotah.

Gnojite sadno drevje!

Kakor brez obilne in tečne krme ni delih volov in brez pitanja debelih prašičev, prav tako brez gnojenja ni lepega namiznega sadja. Ob ugodnih letinah je sicer tudi negnojeno drevje lahko polno. Toda kakšno je tisto sadje! Niti ena četrtnina ni razvita tako, da bi se lahko odbrala za namizno uporabo. Vse drugo je bolj ali manj zanikrno in sposobno le za domačo uporabo, najbolj za predelavo. Kdor hoče pridelati 50 in več odstotkov prvovrstnega namiznega sadja, mora drevje gnojiti.

Za uspešno gnojenje je pa treba vedeti prav vsem: s čem, kdaj in kako bomo gnojili.

Izmed gnojil, ki prihajajo v naših razmerah v poštev, so najvažnejša: hlevski gnoj, gnojnica, stranišček, pepel, kompost in pa umetna gnojila.

Glede časa je dokazano, da sta pozna jesen in zima najugodnejša letna časa za gnojenje sadnega drevja, zlasti če gnojimo s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili. Pa tudi tekoča gnojila, kakor gnojnica in stranišček, ki sicer učinkujejo naglo, se uporabljajo pozimi najlaže in najbolj uspešno.

Posebno važno je vprašanje kako gnojiti, da bo res kaj zaleglo in da se bo čimbolje izplačalo. Gnojenje sadnega drevja je posebno težavno, ker raste izvečine v travnatem svetu. Prvo pravilo za uspešno gnojenje bodi: Gnoj, najsibo kakršenkoli, spravi tje, kjer ga korenine lahko dosežejo! Hrano iz zemlje sprejemajo pa samo najskrajnejše lasaste koreninice, ki segajo na širino najmanj tako daleč od debla, kakor segajo veje drevesnega vrha in deloma tudi precej globoko v zemljo. Iz tega vsakdo lahko posname, kako nespametno ravna tisti, ki količkaj odraslemu drevesu gnoje tik debla in nemara mislijo, da se bodo redilne snovi razlezele po zemlji tako na široko kakor segajo sesalne koreninice. Skoro vsako gnojilo zleze v zemljo ondi, kamor ga denemo in se le prav malo širi v vodoravni smeri. Tudi v globino prodirajo gnojila zelo različno. Dušičasta gnojila (n. pr. gnojnica, čilski soliter i. dr.) ter apno lezejo rada in hitro v globlje plasti, zato jih polivamo in trosimo po vrhu. Manj ugodno prodirajo v globino kalijeva fosforata gnojila. Zato bi jih morali podkopati, da bi prišla čim prej in čim popolneje do sesalnih korenin. Ker pa imamo pod drevjem povečini travnato rušo, ki je ne smemo prekupati, moramo trositi tudi ta gnojila po vrhu. Le v posameznih slučajih jih spravljamo v zemljo na ta način, da jih zakopamo v jarke, ki jih izkopamo v krogu pod kapom krone, kjer je največ sesalnih korenin. Tekoči gnoj vliვაjo tudi v luknje, ki jih s posebnimi svedri izvrtajo v primernih razdaljah pod drevjem.

Dalje si zapomnimo, da vsako gnojenje zaleže največ, ako pognojimo enakomerno vse zemljišče na katerem raste sadno drevje. Prav v bližini debel ni treba gnojiti. Gnojnic polivajmo po sadovnjaku vso zimo, bodisi da je kopno ali pa sneg. Hlevski gnoj, ki naj bo kolikor mogoče predelan (star, droban), trosimo — če le mogoče — tik pred dežjem ali še bolje pred snegom. Tudi po snegu velja. Stranišček je najbolje razvažati po snegu. Kompost najbolje uporabimo za gnojenje sadnega drevja, ako ga zakopavamo v jarke pod kapom drevesnega vrha. Pepel in umetna gnojila trosimo po snegu kakor navadno gnojimo travnike.

Pri gnojenju sadovnjakov nikdar ne pozabimo, da bo imela glavni delež od gnoja trava in šele ostanek bo prišel v prid sadnim rastlinam. Zato je treba tem obilneje gnojiti, če hočemo, da bo tudi za sadno drevje kaj ostalo.

Kakor pri vsakem delu, tako je treba tudi pri gnojenju sadovnjakov najprej predvideti kako se bo delo, da bo čimveč zaleglo; napraviti je treba primeren načrt, vpošteva številni sadni dreves, ki jih hočemo pognojiti in sredstva, ki jih imamo na razpolago. Paziti je posebno na to, da damo drevju z gnojem vse tri redilne snovi (dušik, kalij in fosforovo kislino), ki jih povsod primanjkuje, zlasti pa po naših sadovnjakih. Tudi gnojenje z apnom je jako potrebno, kjer ga že od narave primanjkuje v zemlji.

Ali se gnojenje sadnega drevja izplača? Gotovo, kakor vsako gnojenje! Kdor redno in pravilno gnoji, bo imel tudi redne in obilne pridelke, ki bodo tudi glede kakovosti vredni dva-, trikrat toliko kakor ista množina iz negnojenega sadovnjaka.

Franc Wernig — Laško:

Novodobnosti in naša kmetija.

Imamo nešteto slučajev, da prevzame kako zanemarjeno in propadlo kmečko gospodarstvo kak mlad gospodar, ki je pravkar prišel s kmetijske šole, in je poln gorečnosti za napredne načine gospodarjenja. Svoje posestvo preuredi iz temelja. Poskuša vpeljati vse novodobnosti, o katerih je kaj čital v strokovnih listih in knjigah ali je slišal o njih v šoli. In uspehi? Uspehi žal le premnogokrat ne odgovarjajo in se spremenijo čisto tudi v gospodarske izgube. In posestnik, ki se je iz samega navdušenja, s trudom in z velikimi stroški lotil novih vpeljav, ne trpi samo škodo, ampak tudi zasmehovanje svojih zaostalih sosedov. Kaj je temu vzrok? Predvsem pomanjkljiva in enostranska strokovna izobrazba.

Mnogo je dandanes slišati in videti o uspehih z umetnimi gnojili. Pa si misli kdo: »bom poizkusil še jaz in si bom kupil umetnega gnoja.« Neveščak misli, da obstoji samo ena vrsta umetnih gnojil, ki se uporabljajo kot hlevski gnoj. Ne upošteva, da je umetnih gnojil cela vrsta, ki je vsaka različna glede učinkovitosti in glede delovanja v zemlji. Prav lahko je mogoče, da si bo začetnik izbral umetno gnojilo, ki v dani zemlji, v danih okoliščinah in pri danemu sadežu ne bo pokazalo

niti najmanjšega učinka. Podobno je tudi mnogokrat glede uporabe tečnih krmil.

Mnogo občutnejši pa so lahko neuspehi in izgube, ako gre za preureditev gospodarskega obratovanja. Napačna in prenaglena vpeljava novega kolobarjenja in prenaglen in neumesten prehod od enega načina gospodarstva na drugi — n. pr. od reje volov na mlekarstvo — se v gotovih slučajih bridko maščuje.

Najočividneje in najobčutljiveje pa se pokažejo organizatorične napake pri gospodarskih poslopih, katera zgradimo zgolj le iz gradbenega, ne pa z gospodarskega vidika. Ta poslopja so navadno tako draga, da o kakih dobičkanostih ne more biti govora. Pri zgradbi gospodarskih poslopij moramo biti zelo previdni, ker se nove zgradbe in njih popravila izkažejo le čez dolgo časa in v prav neznatni meri za dobičkanosna. Kdor začne pri preuredbi in pri zboljšanju svoje kmetije z zgradbo novih poslopij, že naprej lahko računa, da ne bo dosegel znatnega zvišanja dohodka.

To je poudarjati posebno, ker je mnogo posestnikov, ki hočejo dvigniti n. pr. svojo živinorejo na ta način, da najprej začnejo graditi drage hleve. To je napaka, ako ne gre za najnujnejša popravila staj. In to je napaka vse dotlej, dokler z zboljšanjem krmiljenja in v vpeljavo boljše plemenske živine itd. lahko dosežemo izdatnejše in hitrejše zvišanje dohodkov. Mnogokrat bi enostavnejša in znatno cenejša zgradba popolnoma odgovarjala. Enostavnejša, čeprav nepopolna stavba bi za silo tudi odgovarjala in denar bi se lahko uporabljal za druge dobičkanosnejše vpeljave in preureditve, za nakup boljše plemenske živine, tečnih krmil, umetnih gnojil itd. Predno se torej odločimo za nove zgradbe, morajo biti hlevi že posebno slabi in mora biti na drugi strani živina že prvovrstna.

Pomnimo, da je denar naložiti oziroma uporabiti vselej tam, kjer se nam najhitreje povrne z obrestmi, to je pri tekočem obratnem denarju: pri boljšem semenu, pri umetnih gnojilih, pri tečni krmi, pri nepredragih strojih s katerimi si prihranimo ročno delo itd. Šele pozneje lahko začnemo počasi in štedljivo z uporabo denarja pri gospodarskih zgradbah. Štedljivo radi tega, ker draga, masivna poslopja v kmetijstvu sploh nimajo smisla. Koliko zgradb ostane v današnji dobi naglo se razvijajoče tehnike neprimernih in neuporabnih še predno so te v resnici že slabe in stare! Saj ne gradimo večidel gospodarskih poslopij radi tega, ker so stare zgradbe propadle, ampak radi tega, ker le-te iz gospodarskih razlogov ne odgovarjajo več zahtevam današnjega časa in novejšim gospodarskim izkušnjam. Najlepši primer za to so n. pr. takozvani »vzorni« svinjaki, ki so podobni betonskim palačam. Še pred vojno so veljali marsikje kot v resnici vzorni in priporočljivi — danes bi jih hotel marsikateri kmet preurediti in spremeniti v lesene, če bi ne bili tako trdno zgrajeni. In mar-li vemo, če se tudi naši nazori glede gospodarskih stavb v doglednem času ne spremenijo kot v Ameriki, kjer danes držijo že najbolj mlečne krave kar v odprtih šupah? V Nemčiji dajejo že dandanes pri hlevih za slovita zlahtna prašičja plemena

prednost enostavnim, s slamo pokritim lesenim utam.

Zanimiva je tej stvari ugotovitev gosp. ing. Hornicha, učitelja na kmetijski šoli v Grottenhofu, ki poudarja v nekem strokovnem listu: »Brez dvoma se je pri našem kmetijskem pospeševalnem delu napravilo že mnogo napak, ker se je v praksi omalovaževal nauk o gospodarstvu in ker so delovali strokovnjaki, ki so bili enostransko strokovno naobraženi. Tem važnejše je dandanes naglašanje proračunanja pri vsem kmetijskem pouku.«

Ako uvažujemo to trditev gosp. ing. Hornicha, nam postane mnogokrat razumljiva tudi navidezna starokopitnost naših kmetovalcev. Radi tega je opaziti pri splošnem pospeševalnem delu v drugih državah, da delujejo med narodom strokovnjaki, ki naglašajo, podčrtavajo in povsod dokazujejo najprej dobičkanost kake nove gospodarske vpeljave in nje gospodarski vpliv na ves kmetijski obrat. Na Koroškem posveča n. pr. deželni kulturni svet čisto posebno pažnjo tudi pouku ljudstva v knjigovodstvu, v davčnih zadevah, o zavarovanjih in drugih splošnih gospodarskih vprašanjih. Torej najprej gospodarski proračun in potem šele podrobna strokovna razlaga in utemeljitev!

Vsled tega je vsestranska, tudi trgovsko-gospodarska in ne samo strokovna izobrazba našega ljudstva nujno potrebna. Smatrati jo je za najboljšo doto, ki jo more dati oče svojemu sinu in za oni kapital, ki donaša najvišje obresti in kojega dohodki so skoraj vselej sigurni.

Denar.

g Vrednost denarja 13. t. m. Naš dinar notira stalno v Curihu 9.13 centimov, v Trstu 32.3 centezimov, na Dunaju 12.48 grošev. V splošnem se torej smatra jugoslovanska valuta kot stalna. Temu primerno so tudi inozemske valute na naših borzah precej stalne. Tako so se plačevale na borzah v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu tuje devize po teh-le cenah: 1 angleški funt 277.20 Din, 1 ameriški dolar 56.74 Din, 1 nizozemski goldinar 23 D, 1 nemška marka 13.57 Din, 1 švicarski frank 10.95 Din, 1 madjarski pengó 9.96 D, 1 avstrijski šiling 8.01 Din, 1 belgijski belg 7.24 Din, 1 italijanska lira 3.08 Din, 1 francoski frank 2.24 Din, 1 češkoslovaška krona 1.68 Din, 1 rumunski lej 0.35 Din.

g Ustalenie lire. Ker je naš izvoz lesa in deloma tudi drugih pridelkov v veliki meri usmerjen v Italijo ter so torej naše kupčijske zveze s to državo precej tesne, je umestno, da smo stalno poučeni o stanju lire. Že dolgo razglašajo fašistovski krogi, da bodo vpeljali zlato valuto in ustalili liro na tečaju 90 lir za 1 angleški funt (to je 1 lira 3.08 Din). Sedaj se pa zavzema gospodarski list »Sole« za ustalenie lire na višini 100 lir za 1 angleški funt (1 lira = 2.77 Din). Članek zagovarja to s tem, da bi lira na nižjem tečaju povzročila splošno oživiljenje kupčije, znižanje produkcijskih stroškov in povečano možnost za izvoz. Italijanska vlada se je

pa odločno postavila proti spuščanju tečaja lire, ker bi baje to povzročilo ponovno krizo. — Splošno je znano, da je današnji visoki tečaj lire umetno držan od fašistovske vlade. Zgodovina pa uči, da so gospodarske razmere navadno močnejše nego nasilna sredstva in je mogoč preobrat tudi proti vladnim ukrepom.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Cene deželnih pridelkov na ljubljanski borzi so bile v zadnjem času stalne in precej čvrste. Plačevale so se te-le cene za blago v vagonških dobavah, postavljeno na slovensko postajo, plačljivo 30 dni po dobavi, za 100 kg. Pšenica 78—79 kg težka, bačka, 347.5—352 Din, slavonska 342.5—345 Din, oves bački, zdrav, rešetan, 275 Din, koruza bačka stara, 267.5 D, moka Og postavljena v Ljubljano 500 Din. — Lesna kupčija ni preveč živahna z ozirom na pozno dobo. Cene so stalne in veljajo za kubični meter pri vagonških dobavah deloma na nakladalni postaji, deloma franko vagon meja. Plačevali so se remeljni 7—7, 8—10, 10—10 cm na meji 490 Din, bukovi plohi neobrobjeni I., II. III. na meji 450 Din, brodarški pod I., II. na nakladalni postaji 700 Din, brusni les obeljen franko vagon meja 250 Din, deske smreka, jelka I., II. na nakladalni postaji 520 Din, drva bukova na meji za 100 kg 23 Din, drva mešana (bukev, hrast, gaber) na meji za 100 kg 20.50 Din.

g Ljubljanski trg. Četudi postaja pozno jesensko vreme vedno bolj neugodno, je vendar ljubljanski trg še vedno dobro založen. Cene so ostale v splošnem nespremenjene, le pri zelenjavi je opaziti dvig cen, ki je običajen za zimo. Povprečne cene so bile te-le: Meso: govčina 9—19 Din kg, telečje 20—22.5 D, prašičje 20—25 Din, slanina 23 Din, mast 28 Din, prekajeno meso 25—32 Din, kranjske klobase 35 Din. Perutnina in divjačina: piščanci 20—25 Din, kokoši 25—40 Din, race 25—35 Din, pitane gosi 100 Din, divji zajci 40—60 Din, srna 15—30 Din kg. Mlečni izdelki in jajca: mleko 2.50—3 Din liter, sirovo maslo 40—54 Din kg, čaino 50—60 Din, jajce 1.50—2 Din komad, krompir 1—1.50 Din. Krma: seno sladko 80 Din, kislo 60 Din, slana 50 Din za 100 kg.

g Tržišče s hmeljem. V zadnji dobi se je na svetovnih hmeljskih tržiščih pojavilo nekoliko večje povpraševanje pa hmelju, vendar so ostale cene v glavnem nespremenjene. V žatcu se je srednji žateški hmelj prodajal po 65.70—69.10 Din, prvovrstni pa po 74.10 Din. Srednji tranzitni hmelj se je nudil po 25.30—33.70 Din. — Prvovrstni vojvodinski hmelj se je tranzitno kupoval za nemški račun po 1500 Kč (50.60 Din), prvovrstni savinjski hmelj pa po 1700 Kč (57.30 Din, za kg). V Savinjski dolini so cene še vedno izredno nizke in znašajo 20—25 Din za kg, vendar pa se pričakuje, da se bo v kratkem pojavilo živahnejše povpraševanje. Okrog polovice pridelka je še v rokah kmetov.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani 7. t. m. Na ta sejem je bilo prignanih 232 konj, 4 žrebeta, 94 volov, 86 krav, 21 telet in 141 prašičev za rejo. Prodanih je bilo 40 konj, 3 žrebeta, 44 volov, 42 krav, 14 telet in 120 prašičev za rejo. Dasi je bilo vreme prav neugodno, je bil vendar promet še prilično živahen. Cene so ostale v glavnem nespremenjene, le teleta so se deloma pocenile za 1 Din pri kg. Cena prvovrstnim volom se je v primeri z zadnjim sejmom znižala za 25 par, vendar je bil temu dejstvu vzrok, ker ni bilo na trgu prvovrstnega blaga. Za kg žive teže so se placirale te-le cene: voli prvovrstni 8.25 Din, poldebeli 8 Din, vprežni 7 Din, krave debele 5—6 Din, krave klobasarice 3—4 Din, teleta 10—12 Din. Prašički za rejo po velikosti 200—300 Din za komad.

g Svinjski sejem v Mariboru. Prignanih je bilo 205 prašičev. Cene so bile te-le: pujski 5—6 tednov stari 80—150 Din, prašički 7—9 tednov stari 180—200 Din, 3 do 4 mesece 350—400 Din, 5—7 mesecev 450 do 480 Din, 8—10 mesecev 550—560 Din, 1 leto 1000—1200 Din. Za kg žive teže 10 do 11.50 Din, mrtve teže 15—17 Din. Pri srednji kupčiji je bilo prodanih 113 komadov.

g Živinska razstava v Črnomlju. Živinorejski odbor v Črnomlju je priredil živinsko razstavo s premovanjem. Prignanih je bilo 12 bikov, 89 telic in 155 krav. Iz obilnega prigona je sklepati, da so se tudi Belokranjci začeli nekoliko bolj brigati za svojo živinorejo. — Prireditelj je otvoril živinozdravnik g. Rafael Ipavec s pozdravom na navzočega oblastnega kmetijskega referenta g. Fr. Črnetu, okrajnega glavarja g. dr. Lovro Hacina ter vse udeležence. Pred razdelitvijo premij je okrajni kmetijski referent inž. Hvastja v kratkem poučnem govoru pokazal na razne hibe tamošnje živinoreje in podal nasvete za njeno izboljšanje.

Razno.

g Zborovanje gorenjskega pasemskega okrožja, ki je bilo sklicano na dan 8. novembra t. l., potem radi nepredvidene zapreke odpovedano se bo sedaj nepreklicno vršilo dne 19. t. m. ob 9 dopoldne v dvorani Ljudskega doma v Kranju s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika; 2. poročilo tajništva; 3. sprememba pravilnika; 4. volitve; 5. predavanje kmet. referenta Sustiča: rejska središča in 6. slučajnosti. Priporočati je vsem gorenjskim živinorejcem, posebno pa onim v okolici Kranja, da se tega zborovanja gorenjskih živinorejskih organizacij v čim največjem številu udeležijo. — Tajništvo G. P. O.

g Mlekarstvo v Avstriji. Letno proizvodnjo mleka v Avstriji cenijo na 2 milijardi litrov, od česar odpade za direktno porabo 1300 milijonov litrov. Letno produkcijo masla cenijo na 200.000, sira na 75—80.000 meterskih stotov. Izdeleje se vedno več finejših vrst. Za produkcijo masla se ustanavlja vedno več zadrug in stremi za ustanovitev avstrijske znamke masla po zgledu drugih držav. — Cene za

maslo na svetovnem trgu so se v zadnjem času precej dvignile, vendar je pričakovati, da se na tej višini ne bodo držale.

g Spremembe pravilnika za gostilne.
V zadnji dobi so bile objavljene spremembe in izpopolnitve pravilnika o gostilnah in sorodnih obratih. Glavna določila so sledeča:

1. Med dovoljene igre, ki se smejo igrati v javnih gostilniških, restavracijskih, kavarniških in hotelskih lokalih, spadajo običajne igre na karte, domino, šah, biljar in podobno.

2. V privatnih kuhinjah (penzijah) ni dovoljeno prodajanje alkoholnih pijač.

3. Kavarniške koncesije se smejo dajati samo v krajih, ki imajo nad 5000 prebivalcev. Izjemo tvorijo le uradno priznana zdravilišča in letovišča, nadalje planska zavetišča in kraji, kjer je sedež državnih oblastev.

4. Kavarniške koncesije niso potrebne za oficirske menaže in društvene lokale, če služijo samo članom društva in če se vrši obratovanje v lastni režiji.

5. Pod zaprtimi lokali je razumeti vse

one prostore, ki so namenjeni samo članom društva.

6. Za trgovine, bufeje, delikatese itd., ki se pačejo s prodajo alkoholnih pijač, veljajo glede odpiranja in zapiranja splošno veljavni predpisi o odpiranju in zapiranju trgovin.

7. V teku šestih mesecev, počenši od 9. decembra 1927, morajo upravno-policijske oblasti potom posebne komisije, ki jo tvorijo državni inženjer, zdravnik, upravni uradnik in predstavnik finančne kontrole, izvršiti razvrstitev vseh dosedanjih gostiln in sorodnih podjetij.

Koliko indirektnih davkov plačuje Slovenija.

Gospodarska in socialna slika. — Napisal Fran Erjavec.

(Nadaljevanje.)

Koliko znašajo vse občinske dajatve, je težko preceniti, a nekoliko slike lahko naredimo iz tega, če povemo, da so imele l. 1926. slovenske občine naslednje dohodke:

326 kmetijskih občin ljubljanske oblasti skupno	20.1 milij. Din
720 kmetijskih občin mariborske oblasti skupno	25.8 " "
52 trških in mestni občin Slovenije	28.8 " "
mesto Ljubljana	60.6 " "

Skupaj 135.3 milij. Din

K vsem tem pa pridejo še dajatve, ki jih je pa še težje preceniti.

Da morajo te številne davčne dajatve uprav pogubno vplivati na že itak gospodarsko tako šibko stoječ naš kmetijski stan, menda ni treba še posebej poudarjati.

Res je, da ne plačuje vseh navedenih davkov le kmet, temveč tudi ostali stanovi (obrtnik, industrijec itd.), a tudi davčna in sploh gospodarska politika države napram nekmetijskim slojem v vsakem slučaju močno vplivata tudi na kmeta. Obrtnik, industrijec, in trgovec, ki so z najrazličnejšimi davki in drugimi dajatvami preobloženi, zvale vse to seveda na onega, ki od njih kupuje, in to je v prvi vrsti kmet, a kar prihaja čez mejo, pa zopet silno podraže carina, visoki prevozni stroški in razne druge dajatve, povzročene v prvi vrsti zaradi nesmotrene gospodarske politike in slabe uprave. Naravna posledica vsega tega je, da so vsi obrtni in tovarniški izdelki ostali jako dragi, dočim je inozemska konkurenca močno znižala ceno kmetijskih pridelkov. Naravna posledica tega je, da mora kmet svoje pridelke poceni prodajati, a svoje potreščine drago kupovati, kar počasi, a stalno izpodjeda njegovo gospodarsko stanje.

Jablana.

(Zgodba vaškega pravdarja.)

V seznamu strank doktorja ** je kmetško ljudstvo zelo slabo zastopano. Nekaterim njegovim podeželskim strankam se pa sploh ne pozna, da so s kmetov. Tako ne prinašajo n. pr. gospod Ravbiček, gospod Abeles, gospod Korec, ničesar s seboj, kar bi moglo spominjati na deželo, kvečjemu zelo obrabljeno, prepoteno listnico s številnimi predali, v katerih se skriva marsikaka zadolžnica, marsikaka menica. Njihove okorne erke le preveč izdajajo robato pisavo vrliga kmeta. Ako bi znale igrati te »harmonike« gospoda Ravbička, gospoda Abelesa, gospoda Korca, bi brez dvoma zaigrale marsikak lep komad, ob katerem bi se poslušalci laže jokali kakor pa smejali.

Kakor rečeno, kmetških strank doktor ** nima mnogo, zato pa se nahaja med njimi ena, ki predstavlja nadvse jasno tip kmetškega človeka. Vsaka mestna odvetniška pisarna ima pač vsaj enega takega res pristno podeželskega človeka, ki od časa do časa poživi s svojo priprostostjo njeno dušeče ozračje.

Mislím, da so tudi odvetniku take stranke neobhodno potrebne za osvežitev duha. Baš je odslovil dolgo vrsto premetnih, nezaupljivih mestnih klientov, ki se vrtijo kakor obsedene živali neprestano v pustem krogu svojih morečih zadev. V njihovih glavah buče le številke, blago, menice, hiše in podobne stvari.

Tedaj se zopet odpro vrata in s spoštljivim: »Bog daj dober dan!« stopi v spre-

jemno sobo orjaška postava, ki v zadregi neprestano vrti in mečka svoj umazan klub. Odvetnikov obraz se je neverjetno razjasnil. »Dobrodošli očka! Sedite, sedite! Ali je pri vas tudi deželalo? No, kaj nam prinašate?« In očka pripoveduje na svoj preprost, naraven način, vpleta v svoj govor jedrnat izreke ter živahno maha z rokami. Odvetnik se smehlja. Zabava ga prepri, ki se odigrava na zelenem vaškem prostoru, obdanem od slamnatih streh z mahom porastlih, ali od valovitih, zlatih polj, skratka, širna, svobodna pokrajina je to, po kateri sicer ne hrepeni iz svojega udobnega mestnega stanovanja, na katero pa včasih vendarle rad pomisli, kadar lahko za trenutek porine v stran prašne zapiske in zakonike, ter prosto zadihna. Zabava ga otroško zupanje kmetške stranke v njegovo pravno vsemoč in njegovo skoraj vražjo zvitost.

Končno pa leži tudi nepremajhna mikavnost v nemi pripravljenosti, s katero vzame tak podeželski človek na koncu vsakega razgovora iz raztrgane knjižice ali pa iz vogala robca bankovec in pa v točnosti, s katero plačuje tudi najvišje račune.

Poleg teh solnčnih strani, pa ima občevanje s tako stranko tudi svoje senčne strani. Navadno diše taki ljudje po kožuvinini ter sede pozimi radi tesno pri peči, kjer se stope polagoma kakor snežni možje v umazano vodo.

V našem slučaju je bila vpisana stranka z dežele v seznam doktorja I. I. s skromnim imenom Matija Prohazka. Pred kakimi tremi leti je prvič prestopil prag pisarne in naamh osvojil vsa srca. Vpeljal se je s pravdo, koje predmet bi bil bolj pripraven

za predmet kake idile ali za snov kake pesmi, kot pa za punctum¹ pravde.

Bila je to jablana, ono pesniško drevo, enako vablivo v maju, ko obdaja njegovo krono tisoče bučečih čebel, kakor v jeseni, ko se pripogibajo njegove zelene veje pod sladko težo rdečih jabolok!

Stvar je bila sledeča. Na meji, ki je ločila Prohazkovo polje od polja Barbare Brhčab, je stala samotna jablana. V njeni sencí so počivali nekdanj složno za časa žetve posetniki obeh gruntov. Nekoč pa je otrsela Brhčabka to že napol propadlo jablano — kakor se je pozneje v spisih ugotovilo, ji je to dejanje doneslo ne čisto polno košaro napol zrelih jabolok — in nekaj dni nato je vložil Matija Prohazka po svojem pravnem zastopniku proti njej dve poli dolgo tožbo radi motenja posesti. Od tega časa se je pridružila tej pravdi o jablani še cela vrsta drugih preprirov med sosedom in sosedo: radi mejnika, radi kapi, okenske pravice, radi nekega trama, in radi drugih stvari — jablana pa je stala neprestano v ospredju prepira in pisarna jo je smatrala kot pojim, ki je nerazdružljivo zvezan s osebnostjo Matije Prohazka. »No, kako je z jablano?« je bilo vedno prvo vprašanje pisarjev, kadarkoli so milostno začeli kak razgovor s Prohazkom, odvetnik pa je pričel vsakokrat kot vzrok novega prepira svojega podeželskega klienta z njegovo roparsko sosedo s tem, da je napravil na sredo pole piko z besedami: »Tu stoji torej jablana in tu desno itd.«

¹ Jedro.

(Dalje prih.)